

Oponentský posudek diplomové práce

Vlasta Quagliatová, Karel Kramář a Tomáš Garrigue Masaryk ve svých dopisech z let 1918-1936. Edice a rozbor jejich vzájemné korespondence. FF UK Praha 2007, 437 s.

Pozornost, kterou v posledních letech věnují mnozí badatelé studiu identity českého národa, sebou neodmyslitelně přináší potřebu poznat kořeny českého politického myšlení a moderní politické dějiny. Jeden z hlavních zdrojů tohoto poznání představuje důkladné seznámení s životem, s názory i s odkazem významných osobností české politické scény. Těmi, kdo se především podíleli na formování nové politické koncepce, stali se tvůrci skutečné české politiky a stáli u zrodu české státnosti, byli především Tomáš Garrigue Masaryk a Karel Kramář. Oběma osobnostem byla v české historiografii věnována nemalá pozornost. Vzhledem k tomu, že se v rámci tohoto výzkumu nepracovalo v úplnosti s písemnými prameny týkajícími se obou protagonistů, především s komplexním souborem jejich vzájemné korespondence, nebyly jeho výsledky dostačující.

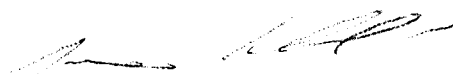
Masaryk s Kramářem byly výrazné individuality vzájemně se ovlivňující v průběhu svého života názorovou a politickou spoluprací i rozchody. Jako kolegové i jako protivníci se však vždy respektovali a sledovali své myšlenkové koncepce. Dokladem jejich vzájemného vztahu je především jejich korespondence. A právě dopisy z let 1918-1936 se staly předmětem studia diplomantky: ediční zpřístupnění souboru korespondence uloženého v Archivu Ústavu T. G. Masaryka, v Archivu Národního muzea a v Archivu Kanceláře prezidenta republiky, a jeho analýza. Pro dokreslení dobové atmosféry, v níž jednotlivé dopisy obou protagonistů vznikaly, a doplnění vědecko-informačního aparátu využila autorka rovněž dalších pramenů, především periodického tisku a v neposlední řadě stenografických poznámek ze zasedání poslanecké sněmovny a senátu Národního shromáždění ČR. Stranou pozornosti a kritického zhodnocení nezůstaly ani edice dokumentů vážící se ke sledovanému období, ani bohatá literatura monografického rázu. Samostatnou podkapitolu věnovala V. Quagliatová zhodnocení korespondence jako historického pramene se zvláštním zřetelem k editované korespondenci Masaryka a Kramáře. Výše uvedené pasáže tak tvoří první část přehledně a logicky členěné práce.

V druhé části práce se autorka zaměřila na postižení vztahu Kramáře a Masaryka odvíjejícího se do značné míry od jejich sociálního původu a prostředí, které mělo rozhodující podíl na formování jejich postojů a názorů a posléze ovlivnilo i jejich vzájemné vztahy. Těžiště práce pak spočívá ve třetí části, jež je věnována zevrubné analýze dochované koresponden-

ce. Její jádro představuje zejména rok 1919, a následně rok 1921, to znamená období budování první československé republiky. Autorka si podrobně všímá jednotlivých diskutovaných témat, nepomíjí informace obecného charakteru, které napomáhají a přispívají k přiblížení a pochopení vzájemného vztahu obou pisatelů a umožňují tak lépe pochopit jejich postoje a názory.

Druhý oddíl práce je věnován vlastní edici. Ta sestává z editování 93 písemností zahrnujících období od 4. listopadu 1918 do 10. prosince 1936, to znamená období od vzniku první republiky až do roku smrti obou pisatelů. Rok 1918 je zároveň rokem, kdy se obnovil vztah mezi oběma politiky (ovšem již ve zcela změněných podmínkách existence první republiky) po období vzájemného úplné odmlčení v letech 1910 až 1918, které však bylo jen částečně zapříčiněné válkou. Od ledna 1919 do prosince 1920 je patrná zvyšující se intenzita vzájemných kontaktů související s jejich jmenováním do nejvyšších ústavních funkcí (prezidenta a ministerského předsedy) a jejich podílem na budování nového státu, především v souvislosti s jednáním mírové konference v Paříži. Korespondence tak přináší řadu zcela zásadních informací záležitostí spojených s budováním nového státu, správy země, jejího mezinárodního postavení, nové politické reprezentace apod. Zároveň informuje o vnitřní politice republiky, o úspěších a nezdarech československé zahraniční politiky. Dopisy tak postrádají osobní tón, jsou především pracovního rázu. Oficiální charakter si udržuje korespondence až do konce dvacátých let, kdy byl vzájemný vztah obou politiků zatížen novými spory a neshodami. Již zcela útržkovitá korespondence z let třicátých potom končí v roce 1936, kdy oba protagonisté umírají.

Závěr: autorka prokázala velmi dobrou orientaci v archivních pramenech, schopnost práce s literaturou, neobyčejně řemeslně kvalitně je zpracována připojené edice včetně výborně zpracovaného vědecko-informačního aparátu. Ke kvalitě práce výraznou měrou přispívá i kultivovaný jazyk autorky. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm výborně.

PhDr. Ivana Ebelová, CSČ.

V Praze dne 30. května 2007